

Riksdagen
Uppteckningar
vid EU-nämndens sammanträden
2020/21:46

SVERIGES 
RIKSDAG 

Fredagen den 4 juni

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att nämnden medger deltagande på distans.

§ 2 Miljöfrågor

Miljö- och klimatminister Per Bolund

Återrapport från videomöte den 18 mars 2021

Återrapport från informellt videomöte den 23 april 2021

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för miljö den 10 juni 2021

Anf. 2 ORDFÖRANDEN:

Efter inte bara ett visst teknikstrul utan ett megastrul hälsar jag alla hjärtligt välkomna till dagens EU-nämndssammanträde!

Vi har förrättat upprop. Jag tackar alla för ert tålamod med den försenade starten och hälsar miljö- och klimatministern Per Bolund välkommen. Han är faktiskt närvarande i salen i dag – ett helt unikt tillfälle, det första statsrådet som är närvarande sedan i slutet av oktober.

Vi inleder med återrapport från videomöte den 18 mars 2021 och återrapport från informellt videomöte den 23 april 2021. Är det någonting som miljö- och klimatministern önskar kommentera?

Anf. 3 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Jag tackar för chansen att få komma hit. När det gäller återrapporteringen har jag inget att anföra, men jag kan svara på frågor.

Anf. 4 ORDFÖRANDEN:

Ingen har begärt ordet.

Vi går vidare till dagordningspunkt 3, Förordning om batterier och förbrukade batterier, om upphävande av direktiv 2006/66/EG och om ändring av förordning (EU) 2019/1020. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 5 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Förhandlingarna om en ny batteriförordning går framåt, men rådet kommer inte att kunna fatta beslut om en allmän inriktning nu vid miljørådet i juni. I stället kommer det att bli en lägesrapport från ordförandeskapet om hur långt man har kommit. Vi vet ännu inte om det kommer att bli en diskussion i miljørådet. Om det skulle bli det anser regeringen att det är viktigt att lyfta fram vikten av att bibehålla en hög miljö- och klimatambition för att vi ska kunna säkerställa en hållbar elektrifiering och för att driva på omställningen till en cirkulär ekonomi, som är en stark prioritet för Sverige.

En annan viktig fråga är att en harmoniserad lagstiftning kan säkerställa att vi får ett högt skydd för miljön och samtidigt rättvisa förhållanden på den inre marknaden. En harmoniserad lagstiftning anser vi också ger förutsägbarhet för de aktörer som finns på marknaden. Det kan även driva på innovation och utveckling. Utifrån det anser vi att det är inre marknad som ska vara den rättsliga grunden, och det är den grund som vi föredrar.

En del medlemsstater vill i stället se en dubbel rättslig grund, både inre marknad och miljö. Det skulle innebära att delar av lagstiftningen skulle behöva skrivas om, och vi är oroliga för att det skulle försena denna viktiga lagstiftning. Om förhandlingarna går åt det hållet att en dubbel rättslig

grund skulle övervägas anser regeringen att det är viktigt att fortsätta med att ändå bidra konstruktivt för att få till en välfungerande lagstiftning.

I det fall det blir en diskussion tänker jag också lyfta fram frågan om att ämnen som utgör en risk för hälsa eller miljö bör regleras i Reach för att undvika att vi får en dubbelreglering och för att värna medlemsstaternas initiativrätt.

2020/21:46

4 juni

Anf. 6 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Det är skönt att se att ni löser det hela, även om det krånglar lite extra mycket i dag. Det är lite kämpigt när det är en lång dag.

Statsrådet var i sin föredragning inne på att det finns lite olika viljor. De signaler som jag har fått till mig är att det är oerhört viktigt att detta kommer på plats och att det inte försenas. Statsrådet beskriver att det finns de som driver att de vill ha en dubbel rättslig grund och att det då kan dra ut på tiden. Hur ser statsrådet på risken för att det faktiskt blir så? De signaler jag har fått till mig är som sagt att det är oerhört viktigt att vi får det här på plats och att det kommer igång.

Anf. 7 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Jag tackar Annika Qarlsso för frågan. Vi delar verkligen den bedömningen. Det är väldigt angeläget att det kommer igång. Vi har svenska aktörer som är långt framme, gör stora investeringar och har väldigt höga ambitioner när det gäller hållbar elektrifiering. Northvolt vill ju ha en storskalig cirkulär lösning – man ska återvinna och ha återvunnet material i sina batterier.

Det är svårt att bedöma hur snabbt förhandlingarna kommer att kunna gå framåt. Det sker förändringar. Fler och fler länder anser att en dubbel rättslig grund riskerar att försena det här och börjar ansluta sig till att ha en enkel rättslig grund med bara inre marknad. Men vi är inte framme än så länge.

Vi har gjort en första genomgång av kommissionens förslag. Den är klar. Nu är en andra omgång inledd. Det är ett komplext lagstiftningsområde. Det syftar till att reglera en framtida marknad, vilket gör det lite svårare. Däremot är jag glad att höga miljö- och klimatambitioner fortfarande har brett stöd i rådet. Det är också någonting som Sverige har drivit på för. Vi rör oss framåt, och vår ambition är att vi ska hålla så högt tempo som möjligt. Det är också därför vi vill hålla fast vid en enkel rättslig grund. Annars skulle det krävas en omskrivning av lagstiftningen, och det skulle ta ytterligare tid.

Anf. 8 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Slutsatser om att skapa ett klimattåligt Europa – EU:s nya strategi för klimatanpassning. Det är ett beslutsärende.

Anf. 9 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Herr ordförande! Kommissionen presenterade sitt meddelande om en EU-strategi för klimatanpassning den 24 februari i år. Nu på rådsmötet den 10 juni kommer rådet att anta rådsslutsatser om den här strategin. I

rådsslutsatserna välkomnas den övergripande visionen för strategin om att EU år 2050 ska vara ett samhälle som är motståndskraftigt mot klimatförändringarna och fullt ut anpassat till de oundvikliga följderna av klimatförändringarna.

För vart och ett av de fyra mål som finns i strategin lyfter man fram merparten av de åtgärder som kommissionen avser att vidta enligt strategin. De fyra målen handlar om att stärka arbetet med kunskapsutbyggnad om klimatförändringarna men också planeringen för och det konkreta genomförandet av förebyggande åtgärder för klimatanpassning samt att intensifiera EU:s internationella arbete för klimatanpassning, eftersom klimatförändringarna är en global fråga.

Klimatanpassningens nationella karaktär och behov betonas på flera ställen i slutsatserna, eftersom vi vet att konsekvenserna av ett förändrat klimat varierar beroende på nationella, regionala och även lokala förutsättningar.

Regeringen föreslår att Sverige välkomnar förslaget till rådsslutsatser. I slutsatserna lyfter man fram insatser som regeringen har betonat i bland annat fakta-PM, till exempel vikten av att integrera motståndskraft mot klimatförändringar i alla relevanta politikområden, att ge stöd till naturbaserade lösningar för anpassning och påskyndande av spridningen av anpassningsåtgärder, bland annat genom Horisont Europa, samt att minska de klimatrelaterade riskerna genom närmare samarbete om krishantering.

När det gäller finansiering hänvisas i slutsatserna till det mål som finns om att minst 30 procent av EU:s långtidsbudget ska gå till klimatåtgärder, inklusive klimatanpassning, men också till målet om att minst 37 procent ska gå till klimatåtgärder inom ramen för EU:s facilitet för återhämtning och resiliens. För finansiering av de internationella insatserna hänvisas främst till Parisavtalet men också till Ekofinrådets slutsatser om klimatfinansiering, som antogs i november 2019 inför COP 25.

Regeringen anser att åtgärder som vidtas på EU-nivå i största möjliga mån inte bör öka den administrativa bördan för medlemsstaterna. Det framgår också av slutsatserna.

Anf. 10 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Meddelande om EU:s handlingsplan för nollutsläpp. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 11 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Herr ordförande! Vid miljørådet kommer det att ske ett åsiktsutbyte om den nya handlingsplanen för nollutsläpp. Regeringen välkomnar handlingsplanen. Vi anser att handlingsplanen är en viktig del av genomförandet av både den gröna given och Agenda 2030. Regeringen stöder kommissionens nollutsläppsvision för 2050 och anser att målen till 2030 kan driva på arbetet för att minska föroreningarna och deras effekter på människors hälsa och på miljön. Det är positivt att kommissionen har en tvärsektoriell ansats.

En viktig del av handlingsplanen är hierarkin för nollutsläpp. Regeringen förväntar sig att den kommer att genomsyra kommande förslag från kommissionen. Regeringen vill även se ett ambitiöst genomförande av de

åtgärder som ingår i planen.

Regeringen analyserar fortfarande utformningen av målen, men vi har sett att målen för att minska luftföroreningars effekter på människors hälsa och miljön kommer att uppnås genom genomförande av delar av befintlig lagstiftning. Regeringen anser att det är positivt att revideringen av industriutsläppsdirektivet och avloppsdirektivet lyfts fram som effektiva verktyg för att hantera föroreningar.

Regeringen välkomnar åtgärder inom kemikalie- och avfallsområdet och också fokuset på giftfria cirkulära kretslopp. Regeringen är också positiv till åtgärder för att minska luft- och plastföroreningar. Regeringen ser positivt på eventuella rådsslutsatser. Ett fakta-PM håller på att tas fram i Regeringskansliet och kommer att överlämnas till er i mitten av juni.

Anf. 12 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Från Vänsterpartiets sida brukar vi ju framhålla att vi tycker att det är en viktig fråga att EU borde ha en vision om nollutsläpp till 2040. Statsrådet nämnde även under den förra punkten att kommissionens mål är nollutsläpp till 2050. Men det står också att regeringen stöder kommissionens nollutsläppsvision för 2050. Eftersom Vänsterpartiet inte gör det utan anser att det ska vara till 2040 vill vi anmäla en avvikande mening, om inte statsrådet och övriga EU-nämnden går med på att man stryker just den passusen – i så fall kan vi vara eniga.

Anf. 13 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Vi hade en diskussion i går i miljö- och jordbruksutskottet. Vi delar i stort regeringens ståndpunkt här, även om det är i ett tidigt skede och vi ser fram emot fakta-PM. Det är många olika delar i den här handlingsplanen som knyter an till andra EU-dokument. Vi vill från Moderaternas sida egentligen göra samma medskick som vi gjorde i går i miljö- och jordbruksutskottet.

En del handlar om användning av växtskyddsmedel, som omnämns i handlingsplanen. Vi vet sedan tidigare att det finns en majoritet i miljö- och jordbruksutskottet och EU-nämnden mot det som kallas siffersatta mål. Vi ser att det ser väldigt olika ut i olika medlemsstater vad gäller användning av växtskyddsmedel och deras kvalitet och miljöpåverkan. Där ligger Sverige i framkant. Vi vill inte ha siffersatta mål som är vikta för varje medlemsstat, utan vill att det ska finnas en flexibilitet där. Men vi kan såklart komma överens om att vi är emot överanvändning av växtskyddsmedel och definitivt emot den typ av användning som är skadlig för miljön. Att det finns en majoritet mot siffersatta mål vill vi dock påpeka i sammanhanget.

Sedan omnämns due diligence-regelverket också i handlingsplanen. Vi vill bara inskräpa att vi tycker att det är väldigt viktigt att det regelverket inte får utformas på ett sådant sätt att det påverkar små och medelstora företag på ett negativt sätt genom att det ställs alltför långtgående krav på kontroll långt ned i värdekedjan.

Slutligen vill jag skicka med en fråga som vi också tog upp i går, nämligen detta med ramdirektivet för vatten och avloppsdirektivet. Vi anser att vi behöver öka samstämmigheten här, så att reningsverk här hemma i Sverige som är utrustade med bästa möjliga teknik och som måste byggas ut för att möta behovet från växande befolkning kan byggas ut utan

hinder av ramdirektivet för vatten. Det här är en pågående och viktig diskussion, som vi alla vet, och den kopplar väldigt tydligt an till handlingsplanen.

Det var de tre medskick jag ville göra. Vi har ingen avvikande mening.

Anf. 14 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Jag tackar så mycket för frågor och medskick. När det gäller nollutsläpp är det viktigt att skilja på olika typer av utsläpp. Sverige har hittills framför allt drivit på gällande klimatpåverkan och klimatpåverkande utsläpp och velat ha mer ambitiösa planer. Men det här gäller ju ett stort antal andra utsläpp och annan miljöpåverkan.

Vi tycker att det är bra att kommissionen nu tar fram en handlingsplan och driver på detta arbete, för vi står inför många andra miljöproblem och behöver ha ett samlat arbete, inte minst eftersom vi också har de globala hållbarhetsmålen, som är ett brett angreppssätt på hållbarhetsproblematiken.

Jag tackar för Jessica Rosencrantz medskick och kan inte se att vi har olika uppfattning i dessa frågor.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvisande ståndpunkt från Vänsterpartiet.

Så till dagordningspunkt 6, Övriga frågor. Önskar miljö- och klimatministern lyfta fram något?

Anf. 16 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Jag kan lyfta fram frågan om att regeringen tillsammans med några likasinnade länder har tagit fram ett brev till EU-kommissionen om behovet av att skydda pollinatörer, och det är också kopplat till kemikalier. Här vill regeringen tillsammans med Frankrike och Luxemburg informera om frågan som en övrig punkt på miljørådet.

Brevet uppmanar EU-kommissionen att vidta ett antal åtgärder som länderna bedömer som viktiga för att skydda pollinatörer. Bland annat handlar det om behovet av att uppdatera Internationella naturvårdsunionen, IUCN:s, lista över rödlistade arter, att ta fram vägledning för bedömning av risker med växtskyddsmedel för bin, att förbättra substitution till växtskyddsmedel med låg risk och icke-kemiska alternativ och att främja forskning och innovation på detta område.

Detta var bara en information om att vi kommer att lyfta fram denna frågeställning.

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi tackar miljö- och klimatministern för närvaron vid dagens EU-nämndssammanträde. Vi tackar också för tålamodet, och vi önskar lycka till vid kommande rådsmöte och trevlig helg.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Anders Ygeman välkommen till dagens sammanträde.

Vi börjar med återrapporterna från den 14 december 2020 och den 22 april 2021. Önskar statsrådet kommentera?

Anf. 19 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr ordförande! Nej, ni har ju fått en skriftlig återrapportering. Om det finns intresse kan jag givetvis göra en muntlig redogörelse och svara på frågor, men annars hänvisar jag till det skriftliga.

Anf. 20 JOHN WIDEGREN:

Herr ordförande! Jag hade egentligen en fråga till klimatminister Per Bolund, men jag hoppar över den. Det var inget livsviktigt inlägg.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Jag beklagar att vi missade det. Det ska inte upprepas.

Då går vi vidare med statsrådet Anders Ygeman och dagordningspunkt 3, Revidering av förordningen om transeuropeiska energinät. Det är ett beslutsärende.

Anf. 22 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr ordförande! Det hade möjligtvis varit roligt att svara på Per Bolunds fråga.

Vid ministermötet väntas rådet anta en allmän inriktning om revideringen av förordningen om transeuropeisk energinfrastruktur, den så kallade TEN-E-förordningen. Syftet med revideringen är att anpassa förordningen till EU:s gröna giv och målet om klimatneutralitet till 2050.

Förhandlingarna har inte avslutats på teknisk nivå ännu, och några frågor är fortfarande olösta. Framför allt handlar det om vätgasblandningar med naturgas under en övergångsperiod, där medlemsstaterna är uppdelade två jämnstora läger. Ordförandeskapet överväger att återkomma till denna fråga på Coreper den 9 juni.

Regeringen avser att verka för att förordningen inte ska omfatta investeringar i fossil infrastruktur.

Regeringen avser också att verka för att vätgasblandningar med naturgas utesluts ut förordningen. Om en majoritet är för vätgasblandningar med naturgas trots allt ska tillåtas under en övergångsperiod ska regeringen verka för att den begränsas så mycket som möjligt.

Vidare anser regeringen att infrastrukturprojekt som omfattas av förordningen och därmed kan kvalificera sig för EU-finansiering bör skapa ett mervärde på EU-nivå. Regeringen anser därför att kriteriet för gränsöverskridande verkan ska bevaras.

Regeringen ska också verka för att förordningen säkerställer snabba tillståndprocesser som är flexibla utifrån medlemsstaternas förutsättningar.

Anf. 23 MARIA NILSSON (L):

Herr ordförande! Regeringen skriver att CCS inkluderas i förslaget, och det är ju transport av insamlad CO₂ som inkluderas. Vi skulle vilja att även infrastruktur för insamling och förvaring av CO₂ som kan uppvisa nytta inkluderas. Hur ser statsrådet på detta?

Anf. 24 LOTTA OLSSON (M):

Herr ordförande! Att energimixen ska vara en nationell fråga har Moderaterna tryckt på tidigare, så det är ingen ny standpunkt. Men jag vill ändå lyfta upp det.

Efterfrågan på el ökar, och små modulära reaktorer, SMR, har en förmåga att leverera el när efterfrågan är hög. Det handlar om samma teknik som finns i dagens reaktorer, men serieproduktion i fabrik skulle kunna göra de små modulära reaktorerna säkrare och billigare.

Sveriges hållning bör vara att små modulära reaktorer ska kunna tilldelas EU-finansiering likt andra energiprojekt i EU inom TEN-E. Därför bör SMR adderas som en infrastrukturkategori som omfattas i förordningen.

Vidare anser vi att det är viktigt att betona att förordningen ska syfta till att uppnå alla mål med energiunionen och inte bara klimatmålen, det vill säga energisäkerhet, en fungerande inre marknad byggd på konkurrens och diversifiering av energikällor och leverantörer.

Anf. 25 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Låt mig börja med Liberalernas, Marias, fråga. Vi har en positiv grundhållning till CCS och att CCS ska ingå. När det gäller den exakta gränsdragningen för vilka delar som ingår i gränsöverskridande och inte måste jag nog be om stöd från tjänstemännen. Men min grundhållning är att vi är positiva till det.

Så till Lottas fråga. Man kan ju principiellt fråga på vilken nitty gritty-nivå man ska lägga sig, men huvudinvändningen mot att inkludera SMR är ju att de inte finns ännu och att det är svårt att ta ställning till vilka eventuella egenskaper de har innan de finns.

Vattenfall är med i ett utvecklingsprojekt i Estland angående små och medelstora reaktorer. Vi får väl se vad det projektet kan leda till.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Jag ser i chatten att SD ansluter sig till M:s avvikande mening.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade standpunkt med en avvikande mening från Moderaterna som Sverigedemokraterna ansluter sig till.

Vi går in på dagordningspunkt 4, En vätgasstrategi för ett klimat-neutralt Europa. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 27 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Maria! Du fick inte riktigt svar på din fråga, men vi kan återkomma skriftligt till dig om exakt var gränsen dras så att du får möjlighet att ta del av det.

Herr ordförande! Vid rådsmötet väntas en diskussion om EU-kommissionens strategi för vätgas, och ordförandeskapet har tagit fram ett diskussionsunderlag.

Regeringen anser att vätgas är en av flera tekniker som behöver utvecklas och kommer att krävas för att uppnå klimatneutralitet samt att vätgasen ska produceras genom elektrolys från fossilfri el.

Regeringen menar att det inte ska vara krav på att produktionsanläggningar är direktanslutna till ny förnybar elproduktion. Vidare anser regeringen att vätgas och dess infrastruktur bör utvecklas kring industriella kluster där det saknas billigare alternativ för att uppnå klimatneutralitet och det finns en betalningsvilja för vätgasens unika egenskaper.

Regeringen avser därför att framföra att EU inte bör främja vätgasproduktion från naturgas eller att vätgas blandas med naturgas, så kallad blending.

Regeringen anser att produktion, distribution och användning ska växa i en takt som möjliggör god kostnadseffektivitet och industriell medfinansiering.

Vätgas kan spela en viktig roll för energisystemintegration, men det förutsätter väl fungerande energimarknader med korrekta prissignaler som återspeglar systemens kostnadseffektivitet och utsläppspris för koldioxid. Regeringen anser också att välfungerande vätgasmarknader förutsätter harmoniserade definitioner, ursprungsmärkning, certifiering och säkerhetsstandarder.

Anf. 28 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för föredragningen.

I början beskriver regeringen att det är flera tekniker som behöver utvecklas, och man fortsätter med att vätgasen ska produceras genom elektrolys. Skulle inte ståndpunkten kunna vara mer teknikneutral? Det används ju många andra tekniker, förgasning och liknande.

Anf. 29 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Även jag tackar statsrådet för föredragningen.

Min fråga är egentligen densamma som vice ordförandens. Jag vill dock lägga till att vi nu pratar mycket om fossilfri el, men jag menar att den borde vara förnybar. Jag vill gärna ha statsrådets kommentar till det.

Anf. 30 LOTTA OLSSON (M):

Herr ordförande! Vi anser liksom regeringen att vätgas ska produceras genom elektrolys av fossilfri el. Sverige bör verka för att kärnkraftselen uttryckligen ska ingå i denna definition.

Moderaterna delar regeringens uppfattning att produktion, distribution och användning ska växa fram i en takt som möjliggör god kostnadseffektivitet och industriell medfinansiering. Det vore därför olyckligt att i detta skede helt utesluta blandningen av vätgas och naturgas då vätgasen är dyrare. Vi ser hellre att naturgasen fasas ut successivt.

Vidare vill vi be om ett förtydligande av vad regeringen menar med korrekta prissignaler.

Anf. 31 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

I grunden är regeringen för en teknikneutral hållning. Skälet till att vi och EU här talar om elektrolys är att det helt dominerande och kostnadseffektiva alternativet. Skulle någon av de andra teknikerna komma upp i rimliga priser eller rimlig kostnadseffektivitet ska man naturligtvis kunna använda dem för att framställa vätgas. Men det är inte aktuellt i dag.

När det gäller frågan om fossilfri versus förnybar handlar det helt enkelt om att man ska kunna använda den fossilfria el som finns och inte använda vätgas som ett sätt att uppnå andra mål i elsystemet. Det finns andra mål som EU har om förnybart som vi menar räcker alldeles utmärkt. Det betyder de facto att du kommer att kunna använda exempelvis vattenkraft eller kärnkraftsel om det finns i det landets mix.

Lotta Olsson vill att man ska kunna blanda in även fossil gas. Det menar vi inte är bra. Det är en av de konflikter vi har på europeisk nivå. Det riskerar att försena omställningen och ge högre utsläpp än den svenska linjen. Jag tror också att jag svarade på Lottas synpunkter om kärnkrafts-elen när jag svarade på Ilonas fråga.

(ORDFÖRANDEN: Sedan var det en till fråga från Lotta Olsson om prissättning, tror jag.)

Det var en fråga om korrekta prissignaler. Marknadspriset ska helt enkelt nå fram. Det finns en risk för översubventionering. Det gör att man snedvrider marknadsförhållanden här. Det är väl det som åsyftas när vi talar om korrekta prissignaler.

Anf. 32 LOTTA OLSSON (M):

Jag ber om ursäkt. Då sa jag precis fel. Från moderat håll håller vi naturligtvis med statsrådet om att man inte ska blanda in fossilgas. Jag ber om ursäkt för den felsägningen.

Anf. 33 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Då är vi överens i varje fall!

Anf. 34 LOTTA OLSSON (M):

Det är härligt att vi är det ibland.

Anf. 35 ORDFÖRANDEN:

Vilken härlig start på fredagen! Det tycker jag låter trevligt. Från teknikstrul till att man är överens.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning-

Vi går in på dagordningspunkt 5, Slutsatser om en renoveringsvåg som reparerar ekonomin nu och skapar gröna byggnader för framtiden. Det är ett beslutsärende och en ny fråga.

Anf. 36 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Det är en ambitiös rubrik. Ministerrådet väntas vid rådet anta rådsslutsatser om renoveringsvågen. Det låter tjugsigare på engelska. Slutsatserna välkomnar kommissionens ambition om att öka renoveringstakten i EU, detta för att minska byggnadssektorns energianvändning och bidra till att nå målet om minst 55 procents utsläppsminskning till 2030.

Regeringen anser att renovering av byggnader bland annat kan bidra till effektivare energianvändning och minskad klimatpåverkan. Det kan också vara ett sätt att stimulera jobbskapande och förbättra boendesituationen.

Regeringen ser positivt på att ökad användning av såväl återbrukat som biobaserat byggmaterial vid renovering återspeglas i slutsatserna. Detsamma gäller för vikten att beakta medlemsstatens specifika förutsättningar och värna kulturarvet.

Regeringen anser generellt att energilagstiftningen främst bör revideras vad gäller målformuleringar och inte i detalj. Vidare bör merparten av de investeringar som krävs för att nå energimålen finansieras av marknaden. Regeringen välkomnar därmed rådsslutsatserna.

Anf. 37 LOTTA OLSSON (M):

Herr ordförande! Moderaterna ställer sig positiva till ansatsen att minska byggsektorns energianvändning. Det bör betonas att målet bör vara icke-bindande för att undvika att tvinga fram onödiga renoveringar.

Anf. 38 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Jag har inga kommentarer.

Anf. 39 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Dagordningspunkt 6, Övriga frågor. Är det någonting där som statsrådet önskar kommentera?

Anf. 40 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Nej.

Anf. 41 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar den informationen, tackar statsrådet för närvaron vid dagens EU-nämndssammanträde och önskar lycka till vid kommande rådssammanträde. Vi önskar givetvis också en trevlig och solig helg till statsrådet.

Anf. 42 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Jag önskar nämndens ledamöter detsamma.

Anf. 43 ORDFÖRANDEN:

Tack så mycket för det.

§ 4 Rättsliga och inrikes frågor

Justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (deltar via Skype)

Återrapport från videomöte den 11–12 mars 2021

Återrapport från videomöte utrikes och inrikes frågor den 15 mars 2021

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för rättsliga och inrikes frågor den 7–8 juni 2021

Anf. 44 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar justitieministern välkommen hit till dagens EU-nämndssammanträde. Vi har haft en strulig morgon. Men nu är vi i fas i tiden.

Justitieminister deltar på RIF. Vi har honom på dagordningspunkterna 3, 4, 6, 8, 10, 14b–f, 14h, 17, 18, 24b–d.

Vi inleder med återrapport från videomöte EU:s inrikes- och justitieministrar den 11–12 mars 2021. Är det någonting som justitieministern önskar kommentera?

Anf. 45 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Jag tänkte säga några ord. På dagordningen för det mötet stod bland annat rättslig utbildning, migrationspakten, återvändande och återtagande.

Kommissionen informerade också en del om övriga frågor. Bland annat informerade man om bekämpning av olagligt innehåll online inom ramen för förslaget till förordning om inre marknad för digitala tjänster.

Ordföranden förklarade att rättsakten hanterades av konkurrenskraftsrådet men att det var viktigt att RIF-rådets perspektiv beaktades då delar av förslaget berörde RIF-området.

Kommissionen informerade också om uppdateringen av det pågående förberedelsearbetet om rapporten om rättsstatsprincipen samt om digitalisering av rättsväsendet inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens.

Sedan informerade kommissionen om det så kallade adekvansbeslutet för personuppgiftsöverföring till Storbritannien. Där hade man inlett en process med två beslut om adekvat skyddsnivå gällande överföring av personuppgifter till Storbritannien. Om de antas skulle det möjliggöra ett flöde av data mellan EU och Storbritannien. Besluten skulle komma att antas i maj eller i juni.

När det sedan gällde migrationspakten förklarade ordförandeskapet att man gjort vissa framsteg på teknisk nivå inom enskilda rättsakter och att man alltså hade ambitionen att driva på de övergripande politiska diskussionerna om ansvar och solidaritet också i kölvattnet av pandemin.

När det sedan gällde diskussionen om kommissionens meddelande om ett förstärkt samarbete inom återvändande och återtagande underströk vi från Sveriges sida vikten av att fullt ut genomföra artikel 25a i viseringskodexen och att förslag till beslut om viseringsrestriktioner skulle presenteras i närtid. Flertalet medlemsstater framhöll behovet av en gemensam lista över prioriterade tredjeländer för att intensifiera ett återvändande-samarbete i närtid.

Anf. 46 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen.

Vi går in på dagordningspunkt 3, Förordningen om överlåtelse av fordringar. Det gäller en allmän riktlinje och är ett beslutsärende.

Anf. 47 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Ordförande! Kommissionen presenterade våren 2018 ett förslag till förordning om tillämplig lag för rättsverkan gentemot tredje man av överföring av fordringar. Sedan dess har förhandlingar pågått, med undantag för ett uppehåll på nästan ett år. Det här förslaget till förordning innehåller lagvalsregler som syftar till att klargöra vem som äger en fordran efter en gränsöverskridande transaktion.

Regeringen anser att det är värdefullt med harmoniserade regler om tillämplig lag som tydliggör rättsläget på området. Det förekom en överläggning i civilutskottet i början av 2019. Då fick regeringen stöd för den ståndpunkten. Sedan har vi vid fyra tillfällen haft samråd med EU-nämnden om frågan.

Regeringen har i enligt med mandatet från civilutskottet verkat för enkla och tydliga regler som undanröjer den juridiska osäkerhet som i dag finns på området. Vi informerade även civilutskottet om läget i förhandlingarna senast i slutet av april i år.

Vid det nu aktuella rådmötet ska medlemsstaterna således komma överens om en allmän inriktning. Regeringen avser att ställa sig bakom den allmänna inriktningen.

Anf. 48 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Förordningen om gränsöverskridande e-juridik i Europa (e-Codex). Det är en allmän inriktning och ett beslutsärende.

Anf. 49 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Bakgrunden är att kommissionen i december förra året presenterade ett förslag om en förordning till en e-Codex samt en ändring i förordningen för EU-myndigheten eu-Lisa. Det här förslaget har förhandlats under våren, och nu föreslås beslut om allmän inriktning. Förhoppningen är att triloger med Europaparlamentet ska kunna ske under hösten.

Vi har nyligen överlagt om frågan i justitieutskottet.

Det handlar om e-Codex, som är ett it-system för en säker digital kommunikation i civilrättsliga och straffrättsliga samarbeten mellan medlemsstaterna. Systemet ska i framtiden kunna användas vid olika gränsöverskridande samarbeten. Det ska också användas för utbyten av information vid utredningsåtgärder, till exempel gällande att inhämtande av bevisning ska ske digitalt enligt en europeisk utredningsorder.

Åklagarmyndigheten har därför fått i uppdrag att implementera e-Codex i sin verksamhet. Det innebär att Åklagarmyndigheten kommer att hantera ärenden digitalt, vilket kanske känns lite mer modernt i stället för att skicka pappersbrev.

För att säkra såväl driften av systemet som användarsäkerhet och integritetsaspekter behövs en rättslig reglering. Förslaget innebär att EU-myndigheten eu-Lisa, som redan i dag förvaltar stora system på området för frihet, säkerhet och rättvisa, även ska förvalta e-Codex-systemet.

Regeringen tycker att det är bra att det systemet kan få den föredragna lösningen för digital kommunikation på området. Men vi vill inte låsa oss vid en specifik lösning. Inom vilka rättsakter det digitala utbytet ska ske anser vi bör förhandlas inom ramen för respektive rättsakt.

Vi välkomnar det här förslaget till förordning och att e-Codex får en långsiktig och stabil styrning och förvaltning med en adekvat rättslig grund.

Anf. 50 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade standpunkt.

Vi går in på dagordningspunkt 6, Övriga frågor. Det gäller aktuella lagstiftningsförslag och är information från ordförandeskapet. Önskar justitieministern kommentera något?

Anf. 51 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr ordförande! Nej, det är en informationspunkt. Vi lyssnar till informationen som ges på mötet.

Anf. 52 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 8, EU:s anslutning till Europakonventionen. Det är en lägesrapport och ett informationsärende.

Anf. 53 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr ordförande! Vid rådet kommer vi att få en lägesbeskrivning avseende arbetet med EU:s anslutning till Europakonventionen. Vi förväntar oss ingen diskussion vid rådsmötet. Men som många säkert vet är det här en väldigt långdragen historia. Syftet är att EU ska ansluta sig till Europakonventionen, men det är en diskussion om bland annat ställningen mellan EU:s domstol och Europadomstolen.

Det här är, återigen, bara en lägesrapport. Jag ber alltså att få hänvisa till det skriftliga materialet.

Anf. 54 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen.

Vi går in på dagordningspunkt 10, Slutsatser om skyddet av sårbara vuxna i gränsöverskridande situationer. Det gäller ett godkännande, och det är ett beslutsärende.

Herr ordförande! Det gäller skydd för utsatta vuxna inom Europa, och det är en prioriterad fråga för det portugisiska ordförandeskapet.

Med utsatta vuxna avses, något förenklat, personer som på grund av nedsatt eller bristande förmåga behöver hjälp med att ta tillvara sina rättigheter och intressen. Frågan spänner över både det civilrättsliga och det straffprocessrättsliga området.

Det handlar till exempel om en situation där ett ställföreträdarskap, till exempel en god man, har anordnats för någon i en medlemsstat och personen i fråga flyttar till en annan medlemsstat eller när någon med en funktionsnedsättning misstänks för eller blir utsatt för ett brott. Frågan är hur man ska stärka skyddet för de personerna inom EU för att säkerställa att de kan ta till vara sina intressen.

Vägen framåt i frågan har diskuterats vid ett informellt ministermöte den 29 januari i år och vid en högnivåkonferens den 31 mars. Därefter har ordförandeskapet presenterat ett utkast till rådsslutsatser som har diskuterats på expertnivå. I de slutsatserna uppmannas medlemsstaterna och kommissionen att vidta vissa åtgärder.

På det civilrättsliga området ligger fokus på 2000 års Haagkonvention om internationellt skydd för vuxna. Och i linje med rådsslutsatser på området från 2008 och Stockholmsprogrammet från 2009 uppmuntras tillträde till konventionen.

Kommissionen uppmannas också att göra en studie och utifrån den överväga ett eventuellt behov av ett EU-rättsligt ramverk för att underlätta den fria rörligheten av beslut till skydd för utsatta vuxna.

På det straffprocessrättsliga området ligger fokus på genomförande och uppföljning av befintliga EU-direktiv och erfarenhetsutbyte. Även på det här området uppmannas kommissionen att göra en studie för att undersöka om det finns ett behov av att stärka utsatta vuxnas processuella rättigheter vid straffrättsliga förfaranden.

Vi anser att slutsatserna är balanserade, och vi kan stödja att de godkänns av rådet. Civilutskottet och justitieutskottet har fått skriftlig information om detta.

Anf. 56 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går in på dagordningspunkterna 14 b–f samt 14 h, Övriga frågor. Önskar justitieministern kommentera något där?

Anf. 57 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Nej, det är en rad informationspunkter. Jag hänvisar till det skriftliga materialet för de som jag ansvarar för.

Anf. 58 ORDFÖRANDEN:

Förste vice ordförande Annika Carlsson har begärt ordet angående dagordningspunkt 14 f.

Anf. 59 ANNIKA CARLSSON (C):

Ordförande! Jag har egentligen bara en fråga vad gäller uppföljningen av Schrems II-domen. Det är bekymmersamt om vi går vidare utan att ha försäkrat oss om att vi har ett avtal med USA innan det kommer på plats. Med tanke på informationen som nu kommer funderar jag på vad som händer i nästa steg i den processen, så att det inte går fort och är förbi innan vi har sett till att vi har avtal innan vi bestämmer oss för att följa med där.

Anf. 60 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr ordförande! Det här är en viktig fråga för oss. Vi får helt enkelt lyssna på informationen om hur processen fortskrider. Vi kommer att återkomma till EU-nämnden efter hand, när det utvecklar sig. Vi har ögonen på det.

Jag vet mycket väl hur vi har ställt oss till det här tidigare. Men så här långt är det bara information.

Anf. 61 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen.

Då går vi in på dagordningspunkt 17, som också är Övriga frågor. Det gäller aktuella lagstiftningsförslag och är information från ordförandeskapet.

Vill justitieministern utveckla något där?

Anf. 62 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

17 b gäller förordningen om upphävande av den förordning som styr Europeiska unionens asylbyrå. Det handlar om kommissionens förslag som presenterades 2016. Det var en del av det migrationspaket som kom från den föregående kommissionen. Det innebär ett utökat mandat för det europeiska stödkontoret för asylfrågor, i syfte att förbättra genomförandet av det europeiska asylsystemet.

Den nuvarande Easoförordningen ersätts, och myndigheten får ett nytt namn: EUAA, European Union Agency for Asylum. I december 2017 nåddes en kompromiss med Europaparlamentet om merparten av innehållet i förslaget. Det återstår dock att förhandla om ett antal artiklar som hänvisar till andra rättsakter i asylpaketet.

Vi ser positivt på om den här EUAA-förordningen skulle kunna antas så snart som möjligt om det nås en politisk överenskommelse. Det är viktigt att det också förstärks med det föreslagna utökade mandatet.

Men här finns en låsning; ett flertal medlemsstater har motsatt sig antagande om hänvisning till paketansatsen. De vill att hela paketet för migrationen ska hanteras i ett sammanhang. Det vore bra om man kunde få det här, som vi ändå har varit överens om så länge, på plats.

Ordförandeskapet väntas vid rådsmötet informera om läget i de förhandlingarna och om vägen framåt. Det här var också uppe i socialförsäkringsutskottet i går.

Anf. 63 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen på dagordningspunkt 17 b. Vi är också tacksamma över att det var en massa vokaler i förkortningen EUAA!

Justitieministern vill säga något också om dagordningspunkt 17 c.

Anf. 64 Justitie- och migrationsminister MORGAN

JOHANSSON (S):

Jag vill bara informera EU-nämnden om att det har nåtts en överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet om det nya blåkortsdirektivet. Det handlar om högkvalificerad arbetskraftsinvandring.

Det här är också ett förslag som har legat i många år. Det kom i juni 2016. Förhandlingarna har alltså tagit fem år.

Vi tycker att det är positivt att man har lyckats nå en överenskommelse på området laglig migration. Syftet med det nya blåkortsdirektivet är att förbättra EU:s möjligheter att attrahera och behålla högkvalificerade tredjelandsmedborgare.

För Sverige har möjligheten att tillämpa parallella nationella system för arbetskraftsinvandring varit central i förhandlingarna. Och där har vi nått framgång. Överenskommelsen innebär att medlemsstaterna kan tillämpa nationella regelverk för högkvalificerad arbetskraftsinvandring vid sidan av blåkortsdirektivets bestämmelser. Men det ska vara jämlika villkor på vissa områden, till exempel för handläggningstider och likabehandling. Överenskommelsen innebär också att rörligheten inom EU underlättas så att medlemsstaterna har större flexibilitet när de ska fastställa den så kallade lönetröskeln.

Det här var också uppe i socialförsäkringsutskottet i går. Det är ytterligare en liten pusselbit i det migrationspaket som det här handlar om.

Anf. 65 ORDFÖRANDEN:

Jag kan förklara för EU-nämndens ledamöter och justitieministern att det på min dagordning står bara dagordningspunkt 17 – punkt! Därav min något förhastade framtoning i sammanhanget.

Vi noterar informationen även på dagordningspunkt 17 c.

Nu går vi in på dagordningspunkt 18, Ny migrations- och asylpakt: lägesrapport och det fortsatta arbetet. Det är en informationspunkt. Önskar justitieministern kommentera något där?

Anf. 66 Justitie- och migrationsminister MORGAN

JOHANSSON (S):

Ja, det finns ganska mycket som jag behöver säga här för att hålla EU-nämnden uppdaterad.

Punkten om den nya migrations- och asylpakten står uppsatt där som en rapport om framstegen. Vi förväntar oss därför en redogörelse från ordförandeskapet om vad som har åstadkommits när det gäller förslagen i pakten och hur man ser på vägen framåt när ordförandeskapet inom kort ska lämnas över till Slovenien.

Som jag informerade er om i början av mars och som vi informerade om i socialförsäkringsutskottet i går går det minst sagt trögt när det gäller att försöka få till stånd en övergripande politisk samsyn om de centrala frågorna i pakten om hur ansvarsfördelning och solidaritet ska lösas. Medlemsstaternas positioner är tyvärr i stort sett desamma som tidigare.

När det gäller själva förhandlingsläget har ordförandeskapet fokuserat på att i små steg försöka föra diskussionerna framåt på teknisk nivå i de här delarna.

Det har genomförts en första läsning av förslaget till asyl- och migrationshanteringsförordning. Det har ni informerats om tidigare. Flera medlemsstater anser att solidaritetsmekanismen i förslaget är för svagt utformad. Särskilt medlemsstaterna i de södra delarna av unionen vill se mer förutsägbarhet och starkare garantier för att medlemsstater under migrationstryck ska få det stöd de behöver. De vill till exempel att omfördelning av asylsökande ska vara tvingande.

Andra medlemsstater, framför allt i de östra delarna i unionen, motsätter sig detta. De vill i stället se betydligt större utrymme för medlemsstaterna att själva välja på vilket sätt man ska bidra och vill därför ha flera solidaritetsåtgärder att välja mellan.

Förslaget om återvändandesponsorskap som en solidaritetsåtgärd har väckt en del frågor när det gäller hur det ska fungera i praktiken.

Under våren har vi en andra genomgång av det ändrade förslaget till asylprocedurförordning. Det handlar framför allt om gränsförfaranden, som också är tänkta att utgöra en av beståndsdelarna till ansvarsfördelning i det gemensamma systemet. Här står medlemsstaterna långt ifrån varandra när det gäller frågan om i vilken omfattning det ska vara obligatoriskt att tillämpa gränsförfaranden.

Flera medlemsstater anser att det är för många och för brett formulerade undantag i förslaget. Samtidigt är andra medlemsstater, främst i de södra delarna av unionen, mycket tveksamma till eller helt emot att gränsförfaranden blir obligatoriska. De anser att det kommer att innebära en alltför stor förskjutning av ansvaret för asylsökande till dem, och det är också många medlemsstater som tycker att det finns frågor kring det praktiska genomförandet som behöver diskuteras vidare.

Vi har i enlighet med riksdagsförankrade ståndpunkter framhållit att det är avgörande att det gemensamma systemet leder till en god balans mellan ansvar och solidaritet som säkerställer stöd till medlemsstater som utsätts för ett högt migrationstryck samt att systemet måste leda till en jämnare fördelning av asylsökande inom unionen.

En förutsättning för att systemet ska fungera är att medlemsstaterna fullt ut tillämpar det gemensamma regelverket. Det ska vara effektivt, det ska vara rättssäkert, det ska vara långsiktigt hållbart, det ska vara humant och det ska medge beslut av hög kvalitet som också värnar asyldrätten.

Regeringen har under de diskussioner som har förts också understrukt vikten av att komma framåt och att det kräver en konstruktiv anda och en beredskap att kompromissa från alla medlemsstater. Sverige har redan visat stor kompromissvilja. Som ni känner till är vi inte helt nöjda med alla delar i detalj i förslagen, men sett till helheten bedömer vi att det är en bra utgångspunkt för en gemensam väg framåt.

Svårigheterna med att komma framåt och nå en lösning på frågorna om ansvar och solidaritet får även återverkningar på förhandlingarna om andra rättsakter. Det avspeglas inte minst i förhandlingarna om förslaget att införa screening för tredjelandsmedborgare.

Ordförandeskapet siktade på att under våren nå en överenskommelse i rådet om åtminstone större delen av detta förslag, men flera medlemsstater motsatte sig det och hänvisade särskilt till screeningförslagets kopplingar

till asylprocedurförordningen. De vill därför avvakta och se mer av en paketansats, det vill säga att alla rättsakter på området ska antas samtidigt.

Även när det gäller Eurodacförordningen och, som jag nämnde tidigare, förordningen om en EU-gemensam byrå för asylfrågor – den med alla vokaler, EUAA – har ett antal medlemsstater motsatt sig att gå vidare med antagandet av förslagen med hänvisning till att samtliga förslag antas som ett paket.

Ordförandeskapet har drivit på aktivt för att också ta de externa delarna av pakten vidare. På det gemensamma utrikes- och inrikesministermöte som hölls i mars var medlemsstaterna överens om att EU behöver vidta åtgärder för att få till stånd ett mer operativt samarbete med prioriterade tredjeländer inom ramen för ömsesidiga fördelaktiga partnerskap.

Under våren har en ministerkonferens hållits tillsammans med ett antal partnerländer i Nord- och Västafrika. Dessa diskussioner fördes i en allmänt positiv anda. Partnerländerna gav uttryck för en vilja till fördjupat samarbete med EU för att förhindra EU-reguljär migration, smuggling och trafficking och när det gäller återvändande och lagliga vägar.

Konferensen utmynnade också i ett antal slutsatser som tillsammans med pakten blir vägledande för det fortsatta samarbetet mellan EU och deltagande partnerländer på migrationsområdet.

En slutsats pekade till exempel på den viktiga roll som mottagandesystemet för asylsökande spelar i hanteringen av blandade migrationsflöden. En annan slutsats framhöll vikten av samarbete mellan alla länder vad gäller återvändande, återtagande och återintegrering och att detta är en avgörande del av migrationshanteringen.

Regeringen har verkat för att diskussionerna ska bli mer konkreta. Vi har föreslagit att man i ett första steg fördjupar samarbetet med ett antal prioriterade länder och att färdplaner ska tas fram som beskriver målsättningar, innehåll och arbetssätt för partnerskapet med ett visst land.

På återvändandeområdet vill jag säga att det däremot har gått framåt. Där har man tagit ytterligare positiva steg för att förbättra samarbetet med tredjeländer. Kommissionen förbereder förslag på viseringsrestriktioner gentemot tredjeländer som vägrar att återta sina egna medborgare. Vi har varit pådrivande här och också fått gehör för våra önskemål om aktuella länder. Kommissionen tittar särskilt på bland annat Irak och Somalia, som ju är stora problemländer för Sverige. Kommissionen har utlovat konkreta förslag nu till sommaren.

När det gäller laglig migration tog, som jag informerade om nyss, förhandlingar om det nya blåkortsdirektivet fart under det portugisiska ordförandeskapet, och en överenskommelse har nåtts mellan rådet och parlamentet.

Ordförandeskapet går nu mot sitt slut, och man överlämnar inom kort till Slovenien för att fortsätta diskussionerna. Vi kommer att fortsätta att bidra aktivt och konstruktivt i arbetet.

Det har inte aviserats någon diskussion om pakten på det kommande RIF-mötet, men i det fall det ges tillfälle till meningsutbyte kommer regeringen att betona att vi nu måste komma vidare med de grundläggande frågorna om ansvarsfördelning och solidaritet och att det kräver att alla medlemsstater är beredda att kompromissa. Det här var också uppe för information till SfU i går.

Anf. 67 ORDFÖRANDEN:

Tack, justitieministern, för en väl genomförd information! Vi noterar densamma.

Vi går vidare till dagordningspunkt 24 b–d. Är det någonting där som justitieministern önskar kommentera?

Anf. 68 Justitie- och migrationsminister MORGAN

JOHANSSON (S):

Under punkt 24 b, Dialog mellan EU och Nordafrika om rättsliga och inrikes frågor, finns inget särskilt att säga. Vi kommer bara att lyssna på informationen.

Det gäller likaså punkt 24 c om mötet mellan EU och USA; vi kommer bara att lyssna till information om vad som hände på mötet den 22 april.

Jag har inget ytterligare.

Anf. 69 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi justitieministern för närvaro vid dagens sammanträde och önskar lycka till vid kommande rådsmöte. Givetvis tillönskar vi också justitieministern en trevlig helg med mycket solsken och sol i sinnet.

Anf. 70 Justitie- och migrationsminister MORGAN

JOHANSSON (S):

Tack, herr ordförande, och jag önskar EU-nämnden detsamma!

Anf. 71 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Mikael Damberg välkommen till dagens sammanträde. Det handlar om återrapport från videomöte med EU:s inrikes- och justitieministrar den 11–12 mars 2021 och återrapport från videomöte med EU:s utrikesministrar och inrikes- och migrationsministrar den 15 mars 2021.

Önskar inrikesministern kommentera något av detta?

Anf. 72 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförande! Den 11 och 12 mars hölls alltså en informell videokonferens för EU:s justitie- och inrikesministrar där bland annat datalagring diskuterades. De flesta medlemsstater efterfrågade lagstiftning på EU-nivå för att undvika fragmentering. Det betonades att en sådan lagstiftning behöver ge tillräckliga verktyg och åtkomst till lagrad data för brottsbekämpande myndigheter.

Några medlemsstater menade att en riktad lagring inte var ett gångbart alternativ. Vikten av att respektera grundläggande rättigheter underströks. Kommissionen skulle beakta vad medlemsstaterna efterfrågade och se över vilka möjligheter som fanns.

Det hölls även diskussion om direktivet om kritiska entiteters motståndskraft. Kommissionen förklarade att det fanns många olika slags händelser som kunde orsaka skada i vårt samhälle och i vår infrastruktur, såsom extrema väder, terrorattacker och cyberattacker. Därav hade man presenterat detta förslag om skydd av samhällsviktiga verksamheter.

Flera medlemsstater välkomnade förslaget och underströk vikten av att hitta en balans mellan en gemensam lägstanivå för skydd och en nationell flexibilitet.

Vi fick även lägesrapporter om Eppo och Schengenutvärderingen av Kroatien. Kommissionen informerade om situationen rörande EU:s interna och externa gränser gällande smittspridning av covid-19 och att man påbörjat ett arbete med ett så kallat grönt certifikat. En skriftlig rapport från mötet har överlämnats till riksdagen.

Anf. 73 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar och tackar för informationen.

Vi går vidare till frågor om icke lagstiftande verksamhet och dagordningspunkt 7, Bekämpning av olagligt innehåll online mot bakgrund av förslaget om rättsakten om digitala tjänster. Detta är en diskussionspunkt.

Anf. 74 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförande! Huvudansvaret för förslaget till förordningen om en inre marknad för digitala tjänster, den så kallade DSA-förordningen, ligger på

rådet för konkurrenskraft. I regeringen är det därför statsrådet Anders Ygeman som har ansvaret.

Anders Ygeman har överlagt med näringsutskottet den 2 februari 2021 och med konstitutionsutskottet den 24 februari och den 4 maj 2021. Den föreslagna ståndpunkten är en sammanfattning för RIF-rådet av de ståndpunkter statsrådet Ygeman har förankrat här i riksdagen.

Det finns flera frågor i förslaget som rör justitie- och inrikesministrarnas ansvarsområden. Flera medlemsstater vill därför också att RIF-rådet ska diskutera förslaget.

Ordföranden lyfter i bakgrundsdokumentet fram några frågor på RIF-området som kan behöva klargöras. Från regeringens sida kommer vi att arbeta för att vi ska få en tydlig och balanserad förordning. Detta är naturligtvis särskilt viktigt när det gäller de nya befogenheter som föreslås, till exempel order från behöriga myndigheter till sociala medier att vidta åtgärder mot olagligt innehåll. Det är också viktigt att vara tydlig när det gäller orders gränsöverskridande effekt.

Vid diskussionen i RIF-rådet är det min avsikt att lyfta fram följande:

För det första anser regeringen att det finns behov av att få in skrivningar i förordningen för att tydligare avgränsa dess förhållande till yttrandefriheten och säkerställa att yttrandefrihetsgrundlagen inte påverkas. Det handlar framför allt om journalistiska publiceringar och publiceringar som är gjorda under utgivaransvar.

För det andra anser regeringen att det bör framgå av förordningen att den inte innefattar någon förväntan på förmedlingstjänsten att agera gentemot innehåll som inte är uppenbart olagligt. Detta ska gälla oavsett om agerandet sker på förmedlingstjänsternas egna initiativ eller efter anmälan, en så kallad notice. Denna inställning motiveras av att det är viktigt att undvika överborttagning och andra negativa effekter på yttrandefriheten.

För det tredje anser regeringen att förordningen inte ska försvåra för brottsbekämpningen. Det finns därför skäl att arbeta vidare med frågan om hur förordningen förhåller sig till andra rättsakter, till exempel förordningen om e-bevisning, och vilken information som ska kunna begäras ut av brottsbekämpningen. Det finns också skäl att överväga att ta in en bestämmelse i förordningen om att borttaget innehåll ska bevaras en tid för att säkra att bevisning finns kvar och att underlag ska finnas kvar för överprövning och tillsyn.

Anf. 75 MIKAEL DAMSGAARD (M):

Kommande EU-lagstiftning måste skapa mer ordning och vara hårdare mot kriminalitet men även skydda yttrandefrihet och rättssäkerhet.

Det är viktigt att den nya lagstiftningen bevarar nuvarande regler om begränsat ansvar för plattformar som passivt förmedlar innehåll, förbud mot generell övervakningsplikt samt ursprungslandsprincipen för att skydda yttrandefriheten på internet samtidigt som man stärker innovation och handel över landsgränser.

Enbart olagligt, och alltså inte skadligt, innehåll ska stoppas. Enligt förslaget åläggs leverantörer av förmedlingstjänster en skyldighet vad gäller förelägganden från nationella rättsliga och administrativa myndigheter att agera mot olagligt innehåll och tillhandahålla information.

Därför är det bra att regeringen har framfört en tydligare ståndpunkt, särskilt gällande yttrandefriheten. I ståndpunkten står det att det bindande kravet på mekanismer som hindrar publicering inte heller kan omfatta innehåll som finns i databaser som skyddas av yttrandefrihetsgrundlagen.

Artikel 21 syftar till rapporteringsskyldigheten vid misstanke om brott och att man ska kunna ställa krav på onlineplattformar att omedelbart underlätta brottsbekämpningen från rättsliga myndigheter i berörda medlemsstater vid misstanke och tillhandahålla all relevant information som finns tillgänglig.

Mot bakgrund av det vill jag fråga inrikesministern om inrikesministern kan utveckla resonemangen ytterligare kring detta, exempelvis om det finns risk för att det görs automatiska nedstängningar av konton baserat på att man inte håller med varandra eller om det öppnar dörren för reglering av medier på EU-nivå.

Anf. 76 MIKAEL STRANDMAN (SD):

Internet och de dominerande plattformarna har kommit att bli en grundläggande informationsstruktur som är helt avgörande för det demokratiska samtalet. Det här är en väldigt viktig fråga för oss, och vi vill att frågan drivs att alla fysiska juridiska personer ska ha rätt till att på lika villkor kunna skapa verifierade konton. Ett åsiktstorg som de stora sociala medieplattformarna ska inte i användaravtalet kunna avtala bort en viss typ av åsiktsbildning eller de principer som har fastslagits i den europeiska konventionen om skyddet för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Portalerna bör genom användarvillkor kunna förbjuda visst innehåll, exempelvis pornografi eller annonser. I övrigt bör godtycklig moderering från plattformarna av lagligt innehåll medföra vite och skadestånd.

Skuggbanning som inte riktar sig mot uppenbara trollkonton, olagliga konton och botar och liknande ska betraktas som bedrägeri från plattformarnas sida och därför vara olaglig. Det ska vara förbjudet att genom otillbörliga justeringar och algoritmer premiera eller missgynna vissa åsiktsinriktningar eller partier.

På samma sätt som plattformarna åläggs att radera olagligt innehåll bör de ha en skyldighet att bevara innehåll som håller sig inom lagens ramar och inte diskriminera innehåll utifrån subjektiva värden. Användare som får innehåll raderat eller stängs av ska alltid få reda på grunderna för detta. Avstängning eller borttagning av innehåll med hänvisning till brott bör kunna överprövas av nationell domstol.

Anf. 77 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförande! Jag tackar för, vad jag uppfattar det som, frågor som i stort ligger i linje med det som regeringen framhåller här – framför allt Moderaternas inlägg som handlar om den här viktiga balansen och att det inte får bli ett överborttagande av information kopplat till detta.

Det är därför vi driver det här med formuleringen om uppenbart olagligt så att det finns ett uppenbarhetsrekvisit i regleringen. Det är också sådant som finns i andra medlemsstater – både i tysk och fransk lagstiftning – och vi tror att det sättet att jobba på kan ha effekt och göra att det här blir bra.

Vi reglerar dock inte med den här förordningen plattformarnas användarvillkor. Det är en annan fråga. Angående det vill jag svara Sverigedemokraterna att man säkert kan ha diskussioner om vilka användarvillkor plattformarna får eller inte får ha, men den här förordningen handlar inte om det utan om hur det brottsbekämpande arbetet ska bedrivas.

Här uppfattar jag att Sverigedemokraterna ändå ställer sig bakom det som regeringen säger om att också titta på möjligheten att lagra och kunna överpröva och ha informationen kvar.

Det är de kommentarer som jag har i det här läget. Jag uppfattar att Moderaterna mer betonade de frågor som regeringen också framhåller. Vi tror att det finns flera medlemsstater som också är intresserade av att se till att det blir rätt balans i den här regleringen.

Anf. 78 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går in på dagordningspunkt 11, Förhandlingar om elektroniska bevis. Det handlar om förhandlingar om ett avtal mellan EU och USA om gränsöverskridande tillgång till elektroniska bevis. Det är en lägesrapport, och det här är en informationspunkt.

Anf. 79 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförande! Om jag får tar jag gärna punkterna a och b ihop.

Anf. 80 ORDFÖRANDEN:

Ja, det får man jättegärna göra! Vi ska dra lärdom av detta i dag, för vi har haft lite olika bokstavskombinationer på det här sammanträdet.

Anf. 81 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Under den här dagordningspunkten kommer en lägesrapport att lämnas om e-bevisning. Det handlar dels om EU:s förhandlingar med USA om ett avtal om gränsöverskridande tillgång till e-bevisning, dels om förhandlingarna inom Europarådet om ett andra tilläggsprotokoll till den så kallade Budapestkonventionen.

Regeringen har varit här i samma ärenden vid flera tillfällen, senast i november inför RIF-rådet i början av december. De här förhandlingarna har kopplingar till det förslag till en EU-förordning om tillgång till e-bevisning som just nu förhandlas inom EU. Regeringen har varit här och informerat även om de förhandlingarna vid flera tillfällen. Efter att rådet beslutade om den allmänna inriktningen i december 2018 har vi väntat på Europaparlamentets ståndpunkt.

Jag vill nu passa på att nämna att Europaparlamentet kom med sin ståndpunkt i slutet av förra året. Det kan konstateras att Europaparlamentets ståndpunkt i stora delar skiljer sig från den allmänna inriktningen. Treparsamtalen har inletts under våren, men de går långsamt och än så länge har inte några mer substantiella kompromissförslag kommit.

Det här är en prioriterad rättsakt för Sverige, och vi följer frågan noga. Trepårtssamtalen har inletts under våren, men i övrigt ber jag att få hänvisa till det skriftliga underlaget.

2020/21:46
4 juni

Anf. 82 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen och noterar densamma.

Vi går in på dagordningspunkt 12, Inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo). Det här är en lägesrapport, och det är en informationspunkt.

Anf. 83 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförande! Här kan jag glädjande konstatera att Eppo sedan den 1 juni, för bara några dagar sedan, är operativt. Sverige kommer att följa arbetet inom Eppo noga framöver, men eftersom det här endast är en informationspunkt vid rådsmötet ber jag att få hänvisa till det skriftliga materialet.

Anf. 84 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 13, Centrala inslag för åklagarmyndigheterna bland annat i fråga om straffrättsligt samarbete. Det här är en diskussionspunkt.

Anf. 85 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr ordförande! Under den här dagordningspunkten kommer ministrarna att med utgångspunkt i rättsstatsprincipen diskutera de utmaningar som finns för ett väl fungerande åklagarväsen, särskilt i förhållande till det straffrättsliga samarbetet.

Respekten för rättsstatsprincipen, vilket innefattar ett oberoende rättsväsen, är särskilt viktig på området för det straffrättsliga samarbetet. Det gäller inte minst eftersom mycket av samarbetet är baserat på principen om ömsesidigt erkännande. För att samarbetet ska fungera väl måste medlemsstaterna alltså kunna ha stort förtroende för varandras rättssystem.

EU-domstolen har prövat åklagarnas roll i det straffrättsliga samarbetet, bland annat gällande den europeiska arresteringsordern. EU-domstolen har ansett att en åklagare som utfärdar eller verkställer en arresteringsorder måste vara oavhängig, särskilt i förhållande till den verkställande makten. Åklagaren måste också utföra sina uppgifter i ett rättssystem som garanterar ett effektivt domstolsskydd.

Från svensk sida vill vi understryka att åklagarna i medlemsstaterna fyller en betydande funktion för det straffrättsliga samarbetet både som utfärdande och som verkställande rättslig myndighet. Att medlemsstaterna säkerställer att deras åklagarväsen lever upp till kravet på oavhängighet och kan agera i rättssystem med effektivt domstolsskydd är därför av största vikt. Detta stärker förtroendet mellan medlemsstaterna, vilket utgör grunden för ett väl fungerande samarbete.

Anf. 86 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 14, Övriga frågor. 14 g står markerad som inrikesministerns. Är det någonting där som inrikesministern önskar kommentera?

Anf. 87 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförande! Det här är en informationspunkt vid rådsmötet om de rättsliga aspekterna i EU-strategierna för att bekämpa organiserad brottslighet och för att bekämpa människohandel. Ni har fått vårt fakta-PM rörande respektive strategi där regeringen redogör för sin preliminära ståndpunkt. Vi kommer att återkomma till riksdagen när de enskilda förslagen i strategierna presenteras. Vid det här tillfället rör det sig alltså bara om initial information från kommissionen, så jag ber att få hänvisa till det skriftliga materialet.

Anf. 88 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för det och noterar informationen.

Vi går in på dagordningspunkt 15, Förordning om ändring av förordning (EU) 2016/794 om Europol. Det är en lägesrapport, och det här är en informationspunkt.

Anf. 89 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförande! Den här frågan rör de pågående förhandlingarna om revidering av Europolförordningen som regeringen har informerat riksdagen om dels genom en sedvanlig fakta-promemoria i januari 2021, dels genom överläggning med justitieutskottet den 2 februari i år.

Vid det aktuella mötet förväntas ordförandeskapet informera om hur långt förhandlingarna har kommit och hur man avser att gå vidare. Det återstår fortfarande en hel del arbete, och vår bedömning är att förhandlingarna kommer att fortsätta under hela hösten 2021.

Anf. 90 MIKAEL DAMSGAARD (M):

Herr ordförande! Det är av stor betydelse att en ny Europolförordning kan komma på plats för att förbättra Europols möjligheter att vara ett nav för de brottsbekämpande myndigheterna inom unionen. Det gäller inte minst Europols mandat att hantera big data för att ännu effektivare kunna bistå medlemsstaterna i komplexa brottsutredningar. Vad jag förstår utgör den nuvarande regleringen ett bekymmer för Europol som också i viss mån tynger den operativa verksamheten.

Mot den bakgrunden vill jag fråga inrikesministern vilka återstående knäckfrågor han ser och vilka förutsättningar är att nå fram till ett lyckat resultat i de kommande förhandlingarna med Europaparlamentet.

Anf. 91 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen!

Jag har en kort fråga som gäller registrering i SIS av tredjelandsmedborgare. Jag har förstått att det finns många olika åsikter

Anf. 92 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförande! Vi upplever att förhandlingarna överlag har gått bra och att vi från Sverige har fått gehör för många av våra synpunkter rent generellt. Men det är klart att det finns en del frågor som fortfarande är känsliga och som behöver diskuteras vidare. Hur Europol ska få rätt att begära att svenska myndigheter inleder brottsutredningar eller inhämtar information från privata aktörer behöver redas ut och diskuteras närmare under de här förhandlingarna.

Precis den fråga som tas upp här avslutningsvis är en av knäckfrågorna, alltså om Europol ska få självständig rätt att lägga in personuppgifter i Schengens informationssystem SIS. Sverige och en rad andra medlemsstater motsätter sig detta, bland annat på grund av att vi är tveksamma till vilket mervärde detta skulle få och av rättssäkerhetsskäl.

Det som händer just nu i förhandlingarna är att ordförandeskapet försöker nå någon form av kompromiss, och Sverige samarbetar nära med ett antal likasinnade länder för att få ett så bra resultat som möjligt, men vi är inte framme vid det ännu.

Anf. 93 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för detta och noterar informationen.

Vi tittar på dagordningspunkt 16, Direktiv om kritiska enheters resiliens. Det är en lägesrapport, och det här är också ett informationsärende.

Anf. 94 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförande! Ordförandeskapet ska ge en lägesrapport om förhandlingarna om kommissionens förslag till direktiv om kritiska enheters motståndskraft. Eftersom detta endast är en informationspunkt ber jag att få hänvisa till det skriftliga materialet.

Anf. 95 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen och noterar den.

Då går vi in på dagordningspunkt 19, Uppdatering från gruppen för kamp mot terrorism om ytterligare samarbete mellan behöriga myndigheter med ansvar för terrorismbekämpning. Det var en lång rubrik! Det är ett diskussionsärende.

Anf. 96 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförande! Under den här dagordningspunkten kommer företrädare för den så kallade Counter Terrorism Group, CTG, att ge en uppdatering om samarbetet för att gemensamt möta hotet från terrorism.

CTG är ett mellanstatligt samarbetsforum för säkerhetstjänster med ansvar för terrorismbekämpning i EU:s medlemsstater samt Norge, Schweiz och Storbritannien. Genom Säkerhetspolisen deltar Sverige i och bidrar till samarbetet.

CTG informerar återkommande rådet om sitt arbete. Informationen brukar följas av en kort diskussion.

Anf. 97 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då går vi in på dagordningspunkt 20, Covid-19 och kampen mot brottslighet: ett år senare. Det är en diskussionspunkt och en riktlinjedebatt.

Anf. 98 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Frågan rör en riktlinjedebatt mellan ministrarna om brottsutvecklingen sedan utbrottet av pandemin, vilka lärdomar man kan dra av den och vilka åtgärder man kan vidta.

Ordförandeskapet har presenterat ett dokument inför diskussionen, där man summerar de initiativ som tagits under året. Bland annat konstaterar man att brottsligheten snabbt anpassar sig efter nya omständigheter och att brottsbekämpningen därför behöver fortsätta utveckla sina metoder och framför allt sin kommunikation. Det gäller inte minst online och digitala verktyg.

Man understryker behovet av att genomföra beslutade regelverk som till exempel TCO-förordningen och ta hänsyn till de brottsbekämpande behoven i kommande diskussioner om ett AI-regelverk. Vi kommer tillbaka till den frågan under dagordningspunkt 21.

Man kommer även att ta upp strategin mot organiserad brottslighet, som jag nämnde tidigare, och det operativa samarbetet med Empact som viktiga komponenter i det fortsatta arbetet.

Regeringen välkomnar möjligheten till diskussion om hur covid-19 påverkar brottsbekämpningen, men de förslag på åtgärder som redovisas i dokumentet diskuteras i detalj i andra sammanhang och är inte specifikt covidrelaterade. Det här dokumentet föranleder alltså inga nya ställningstaganden från regeringens sida.

Anf. 99 ORDFÖRANDEN:

På EU-nämndens förra sammanträde blev jag titulerad fru ordförande. Numera är jag också talman. Jag har stigit i graderna. Det tackar jag extra mycket för, inrikesministern.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går in på dagordningspunkt 21, Artificiell intelligens: utsikterna för den inre säkerheten. Det är en föredragning av kommissionen och både en informations- och en diskussionspunkt.

Anf. 100 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr ordförande! Kommissionen presenterade i april ett förslag till förordning om harmoniserade regler för artificiell intelligens, AI. Frågan hanteras i sin helhet i trafikutskottet.

Förslaget, som är det första i världen i sitt slag, innebär att ett horisontellt regelverk för AI införs i EU. Syftet är att skydda mänskliga rättigheter, främja de positiva aspekterna av AI och säkerställa fri rörlighet av AI-produkter.

På RIF-rådets möte kommer kommissionen att presentera förslag med särskilt fokus på de områden som berör EU:s inre säkerhet. Medlemsstaterna bjuds därefter in till en första diskussion om förslaget

utifrån två frågeställningar. De ska dels redogöra för sin preliminära bedömning av hur relevanta delar av förslaget kan komma att påverka brottsbekämpande myndigheters användning av AI framöver och dels meddela om de anser att kommissionens konsekvensanalys är tillräcklig eller om de anser att en särskild analys av förslagets konsekvenser på RIF-området, i synnerhet vad gäller brottsbekämpande myndigheter, är nödvändig.

Rådet har påbörjat första läsningen i arbetsgrupp, och förhandlingarna planeras att genomföras i rask takt.

Förslaget i sin helhet hanteras som sagt i trafikutskottet. Om ledamöterna har fördjupade frågor om förslaget i sin helhet vill jag därför hänvisa dit samt till aktuell faktrapromemoria.

Regeringen är i huvudsak positiv till kommissionens arbete med att skapa enhetlig reglering för AI inom EU. Potentialen i AI för brottsbekämpningen är stor, och enhetliga regler gynnar såväl utveckling och användning som rättssäkerhet.

I förhandlingarna kommer vi givetvis att verka för att regleringarna främjar förutsättningar för att utveckla och bedriva effektiv brottsbekämpning samtidigt som vi välkomnar att förslaget har sin grund i skyddet för rätten till privatliv, andra mänskliga fri- och rättigheter inklusive jämställdhet och icke-diskriminering, personlig integritet och skydd av fysiska personer i fråga om behandling av personuppgifter och informationssäkerhet.

Respekten för dessa aspekter måste upprätthållas i förslaget. Det är också viktigt att nationell säkerhet, som ju faller utanför EU-rätten, undantas från tillämpningsområdet och att förslaget inte medför omotiverade nya kostnader.

Vidare anser regeringen att kommissionens konsekvensanalys är tillräcklig. Vi skulle givetvis välkomna en mer riktad analys av förslagets konsekvenser på RIF-området, men mervärdet av att invänta en sådan måste vägas mot flera viktiga aspekter – exempelvis möjligheten att koordinera resultatet av en sådan med intensiteten i det övriga förhandlingsarbete som pågår. Då är det viktigare att medlemsstaterna ges tillräcklig tid och möjlighet att diskutera konsekvenserna för respektive område inom ramen för förhandlingsarbetet.

Det är vår inriktning.

Anf. 101 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsrådet för informationen och föredragningen!

När man tittar på AI ser man att det finns ganska många problem. Det finns många fördelar med AI, men det finns också en del problem som gäller den personliga integriteten.

Det här är något som regeringen också ser. Men något som vi har kunnat se inte minst i USA är hur man genom att använda AI i form av ansiktsgenkänning och machine learning har misstänkliggjort personer som inte har utfört några brott eftersom AI utgår från det mest troliga. Det innebär att den som på olika sätt påminner om personer som generellt misstänks för brott också misstänks.

Finns det något resonemang om detta i underlaget eller i regeringens ståndpunkt?

Anf. 102 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförande! En väldigt viktig princip här är icke-diskriminering. Vi har sett att en del av de algoritmer som använts har haft diskriminerande effekter, så det är otroligt viktigt att ha den principen. En av grundförutsättningarna som vi pekar ut är att det måste beaktas när man använder AI-teknologi.

När det gäller just brottsbekämpning innebär detta en trappa av riskbedömningar, där viss AI-teknik för vissa syften och för vissa ändamål betraktas som låg risk eller kommer att klassas som minimal eller ingen risk. Det kanske är vanlig AI-användning, som inte har de här riskerna, och där blir det mer av en uppförandekod.

Om man däremot tittar på brottsbekämpning specifikt och vill använda AI-system för verifiering av till exempel personer eller information, då gör man skillnad på det och identifiering eller kategorisering av individer. Det senare är ett större riskmoment, och då finns det ett skarpare regelverk som kickar in.

Jag tycker principiellt att det är klokt att rangordna olika typer av AI. När man använder AI för olika syften finns det olika säkerhetsaspekter. Då ska det vara tuffare krav om man använder det för till exempel identifiering eller kategorisering av individer, som frågeställaren påtalar.

Sedan är det viktigt att det enligt det här förslaget finns vissa saker som generellt sett inte ska vara tillåtna. Det ska till exempel inte vara tillåtet att ha realtidsidentifiering på offentliga platser annat än vid väldigt stor fara. Vid undersökning av till exempel terroristattacker ska man kunna använda den här teknologin men då reglerat och med skärpta krav.

Det är intressanta förhandlingar som vi står inför, men regeringen välkomnar att det blir en mer gemensam europeisk ansats i detta. Vi tror att det är bra för rättssäkerheten men också för utvecklingen av den här tekniken på säker grund, det vill säga att det finns ett regelverk att förhålla sig till och därmed också utgå från.

Anf. 103 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen och konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vidare till dagordningspunkt 22, Meddelande om en Schengenstrategi. Det är en föredragning av kommissionen och både en informations- och en diskussionspunkt.

Anf. 104 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförande! I förrgår presenterade kommissionen ett meddelande om en strategi för Schengenområdets framtid. Man hade redan i sitt meddelande om en ny migrations- och asylpakt aviserat att man skulle lägga fram en sådan strategi i år.

Strategin ska förstås som kommissionens försök att ta steg framåt i styrningen av Schengen. Det sker mot bakgrund av de olika utmaningar som samarbetet har stått och står inför de senaste åren. Det mest aktuella är såklart covid-19-pandemin, men dessförinnan var det migrationskrisen och även de terrordåd som har drabbat Europa.

Schengenstrategin samlar en rad åtgärder, både nya och redan existerande, för att säkerställa ett fullt fungerande Schengenområde. Det handlar om åtgärder för att stärka kontrollen av yttre gräns och för att

kunna återvända till både säkert och öppet område utan kontroller vid inre gräns men också för förbättrad beredskap, styrning och tillit.

Några av de viktigaste förslagen till rättsakter som kommissionen tar upp är revideringen av Schengenutvärderingsmekanismen och av kodexen om Schengengränsar.

Förslaget om utvärderingsmekanismen presenterades samtidigt som meddelandet om strategin. Ändringarna syftar bland annat till att göra utvärderingsprocessen snabbare och ställa högre krav på medlemsstaterna att åtgärda brister direkt. Däremot kommer förslaget om en reviderad kodex först senare i år. Därtill kommer även ett förslag till kodex om polissamarbete mot slutet av året liksom en revidering av direktivet om passageraruppgifter för gränskontrollsyften, det så kallade API-direktivet. Kommissionen kommer framöver även att föreslå en stärkning av Prümsamarbetet.

Utöver nya rättsakter avser kommissionen också att presentera årliga rapporter om hur Schengensamarbetet fungerar. Rapporterna ska tjäna som underlag för diskussioner på ministernivå i ett så kallat Schengenforum. Tanken är att adressera både befintliga och kommande utmaningar och på så sätt stärka den politiska styrningen av Schengensamarbetet.

Regeringen är överlag positiv till kommissionens meddelande. Flera faktorer påverkar hur Schengensamarbetet fungerar, till exempel migration, brottslighet och terrorism men också pandemier. Det är därför välkommet med ett helhetsgrepp kring Schengenfrågorna. Det är viktigt att vi får de åtgärder på plats som vi redan beslutat om men också att vi tar nya steg för att stärka Schengensamarbetet.

Regeringen ber att få återkomma med mer specifika ståndpunkter för de olika förslagen när de väl har presenterats.

Anf. 105 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då går vi in på dagordningspunkt 23, Genomförande av interoperabilitet: lägesrapport om genomförande av in- och utresesystemet och EU-systemet för reseuppgifter och resetillstånd. Det är information från kommissionen och ett informationsärende.

Anf. 106 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförande! EU:s interoperabilitetsförordningar trädde i kraft i juni förra året och ska vara genomförda vid utgången av 2023.

Vid rådsmötet nästa vecka avser kommissionen att informera om läget i genomförandearbetet. Flera länder är fortfarande försenade i genomförandet.

Sverige ligger bra till i genomförandet. Myndigheterna rapporterar att de följer tidsplanen, och lagstiftningsarbetet löper på.

Ytterligare förseningar på EU-nivå bör undvikas, då de riskerar att försvåra Sveriges genomförande och påverka annat viktigt utvecklingsarbete på nationell nivå. Jag kan bekräfta att alla nödvändiga rättsliga och operativa förberedelser vidtas i Sverige för att slutföra

genomförandet före utgången av 2023 och att det är viktigt att EU:s övergripande tidsplan inte tillåts glida ytterligare.

Anf. 107 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för och noterar informationen.

Slutligen har vi dagordningspunkt 24, Övriga frågor.

Är det något under punkt 24 a, Genomförande av förordningen om en europeisk gräns- och kustbevakning 2.0, som inrikesministern önskar kommentera?

Anf. 108 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförande! Ja, för snart ett och ett halvt år sedan reviderades förordningen om EU:s gräns- och kustbevakningsbyrå, Frontex. Syftet med revideringen var bland annat att stärka byrån.

Kommissionen väntas under rådsmötet ge sin bild av hur arbetet går och vilka förväntningar man har på byrån.

I övrigt får jag hänvisa till den kommenterade dagordningen.

Anf. 109 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för och noterar informationen.

Därmed är inrikesministerns närvaro vid dagens EU-nämnd avslutad. Vi tackar för all information och alla föredragningar. Vi önskar lycka till vid kommande rådsmöten och tillönskar inrikesministern en solig och trivsam helg.

Anf. 110 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförande! Jag önskar nämnden detsamma.

Sedan fanns det en punkt 3 om gemensamma kommittén, men det är samma frågor som har funnits under de andra dagordningspunkterna. Jag antar att ni inte vill ha någon föredragning om detta. Jag vill bara notera det.

Anf. 111 ORDFÖRANDEN:

Det var bra att du gjorde det, för det står inte med på min dagordningslista.

Anf. 112 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Det är samma punkter som vi just har gått igenom.

Anf. 113 ORDFÖRANDEN:

Vi samråder inte om detta, tydligen, men det var jättebra att inrikesministern var på hugget. Det uppskattar vi verkligen.

Trevlig helg!

Anf. 114 ORDFÖRANDEN:

Välkommen, statsrådet, till dagens EU-nämndssammanträde!

Önskar statsrådet kommentera något på återrapporten från videomötet den 11 mars?

Anf. 115 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Ordförande! Ni har mottagit en skriftlig rapportering om det informella videomötet den 11 mars. Vid mötet fördes en diskussion med direktören för EU:s byrå för grundläggande rättigheter, FRA, om stadgan för grundläggande rättigheter.

För Sveriges räkning deltog statssekreterare Karin Strandås, som bland annat framförde vikten av ett kontinuerligt och systematiskt arbete med att säkerställa efterlevnaden av stadgan inom EU:s institutioner och i medlemsstaterna.

Vidare nämndes att det är nödvändigt att alla relevanta aktörer deltar i detta arbete. Av särskild vikt är den årliga diskussion som sker i rådet om läget för grundläggande rättigheter inom unionen, FRA:s verksamhet och arbetet för stärkt kunskap i medlemsstaterna.

Jag stannar där, men om det finns några frågor svarar jag naturligtvis gärna på dem.

Anf. 116 MARIA NILSSON (L):

Ordförande! Jag har egentligen bara ett medskick. När det gäller FRA:s riktlinjer är det bra att det sker en revidering. Det som jag skulle vilja skicka med, som egentligen inte hör hemma här men som tangerar detta, är att Sverige skulle behöva bli bättre på att omhänderta de resultat som vår svenska focal point tar fram inom ramen för FRA.

Anf. 117 ORDFÖRANDEN:

Är det något som statsrådet önskar kommentera?

Anf. 118 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Inte mer än att jag tackar för medskicket. Det tar vi naturligtvis med oss.

Anf. 119 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen och tackar för densamma.

Vi går över till dagordningspunkt 5, Förordning om ändring av förordning (EG) nr 168/2007 om inrättande av Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter – Allmän riktlinje. Det är en beslutspunkt.

Anf. 120 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Ordförande! Jag avser att samråda om förordningen om ändring av rådets förordning om inrättande av Europeiska unionens byrå för grund-

läggande rättigheter, det vill säga dagordningspunkt 5 i ordförandeskapets underlag inför RIF den 7 juni.

Förslaget till förordning presenterades av kommissionen den 5 juni 2020 och har sedan dess förhandlats i rådet. Förslaget innebär att förordningen om FRA uppdateras på så sätt att den tidigare tredje pelaren om polisiärt och straffrättsligt samarbete formaliseras som en del av byråns mandat. Därtill görs ett antal administrativa uppdateringar vilka bidrar till att effektivisera arbetsprocesser samt stärka byråns särskilda ställning. Förhandlingarna har lett fram till att det finns enhällighet om förslaget, och de kan därmed avslutas i rådet genom att en allmän inriktning nu väntas antas på rådsmötet.

Regeringen föreslår att Sverige ställer sig bakom den föreslagna allmänna inriktningen så att den kan antas.

Anf. 121 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går över till Övriga frågor och dagordningspunkt 14 a, EU:s strategi om barnets rättigheter (2021–2024) – Föredragning av kommissionen. Är det något där som statsrådet önskar kommentera?

Anf. 122 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Ordförande! Ja, mycket kort. Under dagordningspunkt 14, Övriga frågor, informerar ordföranden om EU:s strategi om barnets rättigheter. Jag tänkte inte gå närmare in på denna punkt men tar naturligtvis emot frågor om det finns några.

Anf. 123 ORDFÖRANDEN:

Ingen har begärt ordet. Vi tackar för och noterar informationen.

Underbart är kort, som man brukar säga. Vi tackar statsrådet för närvaron vid dagens EU-nämndssammanträde. Vi önskar lycka till vid kommande rådsmöte och tillönskar statsrådet en trivsam och solig helg.

Anf. 124 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Ordförande! Jag önskar naturligtvis nämndens ledamöter och ordförande en riktigt skön och trevlig helg.

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1

§ 2 Miljöfrågor

.....	2
Anf. 2 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 3 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	2
Anf. 4 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 5 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	2
Anf. 6 ANNIKA QARLSSON (C).....	3
Anf. 7 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	3
Anf. 8 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 9 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	3
Anf. 10 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 11 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	4
Anf. 12 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	5
Anf. 13 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	5
Anf. 14 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	6
Anf. 15 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 16 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	6
Anf. 17 ORDFÖRANDEN.....	6

§ 3 Transport-, telekommunikations- och energifrågor

.....	7
Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 19 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	7
Anf. 20 JOHN WIDEGREN	7
Anf. 21 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 22 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	7
Anf. 23 MARIA NILSSON (L).....	8
Anf. 24 LOTTA OLSSON (M)	8
Anf. 25 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	8
Anf. 26 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 27 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	9
Anf. 28 ANNIKA QARLSSON (C).....	9
Anf. 29 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	9
Anf. 30 LOTTA OLSSON (M)	9
Anf. 31 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	10
Anf. 32 LOTTA OLSSON (M)	10
Anf. 33 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	10
Anf. 34 LOTTA OLSSON (M)	10
Anf. 35 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 36 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	11
Anf. 37 LOTTA OLSSON (M)	11
Anf. 38 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	11
Anf. 39 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 40 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	11
Anf. 41 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 42 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	11

Anf. 43 ORDFÖRANDEN.....	11
§ 4 Rättsliga och inrikes frågor	12
Anf. 44 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 45 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	12
Anf. 46 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 47 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	13
Anf. 48 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 49 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	13
Anf. 50 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 51 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	14
Anf. 52 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 53 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	14
Anf. 54 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 55 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	15
Anf. 56 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 57 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	15
Anf. 58 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 59 ANNIKA QARLSSON (C).....	16
Anf. 60 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	16
Anf. 61 ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 62 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	16
Anf. 63 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 64 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	17
Anf. 65 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 66 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	17
Anf. 67 ORDFÖRANDEN.....	20
Anf. 68 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	20
Anf. 69 ORDFÖRANDEN.....	20
Anf. 70 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	20
§ 5 Rättsliga och inrikes frågor	21
Anf. 71 ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 72 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	21
Anf. 73 ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 74 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	21
Anf. 75 MIKAEL DAMSGAARD (M)	22

Anf. 76 MIKAEL STRANDMAN (SD)	23
Anf. 77 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	23
Anf. 78 ORDFÖRANDEN.....	24
Anf. 79 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	24
Anf. 80 ORDFÖRANDEN.....	24
Anf. 81 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	24
Anf. 82 ORDFÖRANDEN.....	25
Anf. 83 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	25
Anf. 84 ORDFÖRANDEN.....	25
Anf. 85 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	25
Anf. 86 ORDFÖRANDEN.....	26
Anf. 87 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	26
Anf. 88 ORDFÖRANDEN.....	26
Anf. 89 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	26
Anf. 90 MIKAEL DAMSGAARD (M)	26
Anf. 91 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	26
Anf. 92 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	27
Anf. 93 ORDFÖRANDEN.....	27
Anf. 94 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	27
Anf. 95 ORDFÖRANDEN.....	27
Anf. 96 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	27
Anf. 97 ORDFÖRANDEN.....	28
Anf. 98 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	28
Anf. 99 ORDFÖRANDEN.....	28
Anf. 100 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	28
Anf. 101 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	29
Anf. 102 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	30
Anf. 103 ORDFÖRANDEN.....	30
Anf. 104 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	30
Anf. 105 ORDFÖRANDEN.....	31
Anf. 106 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	31
Anf. 107 ORDFÖRANDEN.....	32
Anf. 108 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	32
Anf. 109 ORDFÖRANDEN.....	32
Anf. 110 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	32
Anf. 111 ORDFÖRANDEN.....	32
Anf. 112 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	32
Anf. 113 ORDFÖRANDEN.....	32

§ 6 Rättsliga och inrikes frågor

.....	33
Anf. 114 ORDFÖRANDEN.....	33
Anf. 115 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	33
Anf. 116 MARIA NILSSON (L).....	33
Anf. 117 ORDFÖRANDEN.....	33
Anf. 118 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	33
Anf. 119 ORDFÖRANDEN.....	33
Anf. 120 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	33
Anf. 121 ORDFÖRANDEN.....	34
Anf. 122 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	34
Anf. 123 ORDFÖRANDEN.....	34
Anf. 124 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	34

2020/21:46

4 juni

